

Actualisatie leegstand agrarisch vastgoed Noord-Brabant

Ontwikkeling aard en omvang agrarisch vastgoed tussen 2012 en 2017 in provincie Noord-Brabant

T.J.A. Gies en H.S.D. Naeff

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Actualisatie leegstand agrarisch vastgoed Noord-Brabant

Ontwikkeling aard en omvang agrarisch vastgoed tussen 2012 en 2017 in provincie Noord-Brabant

T.J.A. Gies en H.S.D. Naeff

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Environmental Research in opdracht van en gefinancierd door de provincie Noord-Brabant.

Wageningen Environmental Research
Wageningen, maart 2019

Gereviewd door:
Jaap van Os, Senior Wetenschappelijk Onderzoeker

Akkoord voor publicatie:
Arjan Koomen, teamleider Regionale ontwikkeling en Ruimtegebruik

Rapport 2930
ISSN 1566-7197

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

T.J.A. Gies en H.S.D. Naeff, 2019. *Actualisatie leegstand agrarisch vastgoed Noord-Brabant; Ontwikkeling aard en omvang agrarisch vastgoed tussen 2012 en 2017 in provincie Noord-Brabant.* Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 2930. 28 blz.; 2 fig.; 7 tab.; 2 ref.

Jaarlijks stoppen veel agrarische bedrijven. In 2016 heeft Wageningen Environmental Research (toen Alterra geheten) voor provincie Noord-Brabant een uitgebreide analyse gemaakt van de aard, omvang en oplossingsrichtingen van de huidige en toekomstige leegstand agrarisch vastgoed in provincie Noord-Brabant (Alterra-rapport 2713). Inmiddels zijn we een aantal jaar verder en worden deze cijfers in deze publicatie geactualiseerd.

Trefwoorden: vrijkomende agrarische bebouwing, leegstand, agrarisch vastgoed, erftransformatie, herbestemming, sloop, Noord-Brabant

Dit rapport is gratis te downloaden van https://doi.org/10.18174/472611 of op www.wur.nl/environmental-research (ga naar 'Wageningen Environmental Research' in de grijze balk onderaan). Wageningen Environmental Research verstrekt *geen* gedrukte exemplaren van rapporten.

© 2019 Wageningen Environmental Research (instituut binnen de rechtspersoon Stichting Wageningen Research), Postbus 47, 6700 AA Wageningen, T 0317 48 07 00, www.wur.nl/environmental-research. Wageningen Environmental Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor commerciële doeleinden en/of geldelijk gewin.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Wageningen Environmental Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Environmental Research werkt sinds 2003 met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem.
In 2006 heeft Wageningen Environmental Research een milieuzorgsysteem geïmplementeerd, gecertificeerd volgens de norm ISO 14001.
Wageningen Environmental Research geeft via ISO 26000 invulling aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Wageningen Environmental Research Rapport 2930 | ISSN 1566-7197

Foto omslag: Wim Nieuwenhuizen, Wageningen Environmental Research

Inhoud

Verantwoording **5**

1 Inleiding **7**

1.1 Waarom dit onderzoek? 7
1.2 Aanpak 7

2 Resultaten **10**

2.1 Omvang totale bebouwing in het landelijk gebied 10
2.2 Omvang agrarische bebouwing in het landelijk gebied in 2017 10
2.3 Vrijgekomen agrarische bebouwing 2012-2017 11
2.4 Prognose vrijkomende agrarische bebouwing tot 2030 13
2.5 Vergelijking met resultaten van 2016 14

Literatuur **16**

Bijlage 1 Oppervlakte agrarische bebouwing 2017 **17**

Bijlage 2 Vrijgekomen agrarische bebouwing 2012-2017 **21**

Bijlage 3 Vrijkomende agrarische bebouwing 2017-2030 **23**

Verantwoording

Rapport: 2930
Projectnummer: 5200045004

Wageningen Environmental Research (WENR) hecht grote waarde aan de kwaliteit van onze eindproducten. Een review van de rapporten op wetenschappelijke kwaliteit door een referent maakt standaard onderdeel uit van ons kwaliteitsbeleid.

Akkoord Referent die het heeft beoordeeld,

functie: Senior Wetenschappelijk Onderzoeker

naam: Jaap van Os

datum: 20 maart 2019

Akkoord teamleider voor de inhoud,

naam: Arjan Koomen

datum: 20 maart 2019

1 Inleiding

1.1 Waarom dit onderzoek?

In 2016 heeft Wageningen Environmental Research (toen Alterra geheten) voor de provincie Noord-Brabant in beeld gebracht wat de omvang is van de vrijgekomen agrarische bebouwing in de periode 2000-2012, in hoeverre deze leeg staat en wat de prognoses tot aan 2030 zijn. Inmiddels zijn er recente gegevens van peiljaar 2017 beschikbaar. Tegelijkertijd is het door de provincie geïnitieerde programma Brabantse Aanpak Leegstand in uitvoering gegaan. Om een vinger aan de pols te houden heeft provincie Noord-Brabant Wageningen Environmental Research gevraagd de kwantitatieve resultaten uit de studie van 2016 te actualiseren.

1.2 Aanpak

Leegstand bepaling voor vrijkomende agrarische bebouwing is lastig
Het bepalen van leegstand van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is lastig. CBS heeft daar recent samen met Geonovum en Kadaster onderzoek naar gedaan. Ze concluderen dat de standaard methodiek voor leegstandbepaling, zoals ook gebruikt in andere vastgoedsectoren, niet goed werkt voor VAB's (zie tekstkader).

Landelijke Informatievoorziening Vastgoedgebruik (CBS 2018):

Standaard werkwijze leegstandsmonitor CBS
- Vaststelling of een verblijfsobject leegstaand is of in gebruik, gebeurt door middel van koppeling van bestaande overheidsregistraties: de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Personen (BRP), Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en het Handelsregister (HR). Per verblijfsobject wordt zo onderzocht of het administratief in gebruik is of niet. De BAG fungeert in deze opzet als basisbestand, de BRP als registratie van bewoning, het HR als registratie van actieve bedrijfsvestiging en de WOZ als registratie van (fiscaal) vastgoedgebruik.
- Als op een bepaalde peildatum volgens geen van de drie laatstgenoemde registraties sprake is van gebruik dan is een object 'administratief leegstaand'.

Ervaring praktijktoets Buitengebied (gemeente Berkelland)
- Er blijkt informatie beschikbaar om bouwwerken met een agrarische functie te identificeren. Met name de informatie van RVO over agrarische activiteit (zoals Landbouwtelling en Opgave Huisvesting) lijkt waardevol. Bestemmingsplaninformatie is minder eenduidig.
- Uit het onderzoek komt naar voren dat een aanzienlijke vastgoedvoorraad buiten het bereik blijft van de huidige Leegstandsmonitor. De oorzaak is dat veel vastgoed in het buitengebied bestaat uit stallen en schuren. Die staan in de BAG los van verblijfsobjecten geregistreerd en komen daardoor niet in de huidige monitor.
- De huidige methodiek leegstandsonderzoek biedt geen relevante informatie op het thema Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Deze leegstand moet op een andere manier in beeld worden gebracht.

Nu blijkt dat de leegstandsmethodiek uit de Landelijke Informatievoorziening Vastgoedgebruik geen goed beeld geeft van de leegstand agrarisch vastgoed wordt voor de actualisatie teruggegrepen op de methodiek uit de studie van Alterra in 2016 (Gies, et. al., 2016). In 2016 is een inschatting gemaakt van de omvang van de leegstand in Noord-Brabant op basis van een trendanalyse in een bepaalde periode en niet op basis van een momentopname, zoals in de standaard methodiek van de CBS leegstandsmonitor. Het ging om een inschatting op basis van een tijdsperiode 2000-2012 (voor bepalen van de huidige leegstand) en 2012-2030 (voor prognose tot 2030).

Inmiddels zijn er recentere gegevens beschikbaar (peiljaar 2017) waarmee de volgende analyses uitgevoerd zijn:

- De ontwikkeling van de vrijkomende agrarische bebouwing tussen de jaren 2012 en 2017. Op hoeveel locaties zijn er bedrijven gestopt en om hoeveel oppervlakte agrarische bebouwing gaat het, waarbij onderscheid gemaakt wordt naar:
  - oppervlakte vrijgekomen gebouwen met woonfunctie
  - inschatting oppervlakte vrijgekomen gebouwen met niet-agrarisch hergebruik
  - inschatting vrijgekomen gebouwen die leeg staan (vrijgekomen zonder hergebruik).
- Bijstellen van de prognose van vrijkomende agrarische bebouwing tot 2030 (periode 2017-2030)
  - aantal bedrijven en locaties met potentiele stoppers
  - oppervlakte vrijkomende gebouwen.

NB: Het is lastig om met deze methodiek (omdat het geen momentopname is) te bepalen of de leegstand in het buitengebied afgenomen of toegenomen is. Zo is niet bekend of de ingeschatte leegstaande oppervlakte van periode 2000-2012 nog steeds leeg staat. De bovengenoemde cijfers 2012-2017 kunnen daarom dus niet zomaar één-op-één worden opgeteld bij de cijfers over de periode 2000-2012. Verder zullen de effecten van het huidige ingezette beleid gezien de peildata van de recente jaren nog niet zichtbaar zijn in de actualisatie. Daarvoor is het nog te vroeg.

Werkwijze

De kwantitatieve analyse brengt het aantal erven in het landelijk gebied in beeld, welke erven momenteel in agrarisch gebruik zijn en welke erven met bijbehorende vierkante meters gebouwen tussen 2012 en 2017 zijn vrijgekomen of tot 2030 gaan vrijkomen. Daarnaast wordt ingeschat in welke mate de vrijgekomen of nog vrij te komen agrarische gebouwen hergebruikt worden of leeg staan of komen te staan.
Hiervoor is een combinatie gemaakt van de volgende (geo)databronnen, die tezamen inzicht geven in de situatie in 2017:

- Geografische Informatie Agrarische Bedrijven bestand (GIAB) met daarin CBS-Landbouwtelling en Opgave Huisvesting, peiljaar 2017 en 2012 voor bepalen van de agrarische bedrijven;
- Bebouwde kom bestand Topografische kaart 2017 en Kaart Structuur Bestaand Stedelijk Gebied uit Verordening Ruimte 2014, provincie Noord-Brabant voor afbakening bebouwde kom;
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), peiljaar 2017, voor bepalen van de bebouwing;
- Kadastrale percelen 2017, uit de Basisregistratie Kadaster (BRK) en Topografische kaart 2017, voor bepalen van de erven;
- LISA, peiljaar 2017 voor bepalen of er een niet-agrarisch bedrijf gevestigd is;
- WEB-BvB, peiljaar 2017, voor bepalen of er nog een milieuvergunning aanwezig is.

Door een combinatie te maken van deze (geo)data[1] is het mogelijk om van een erf in het landelijk gebied de volgende eigenschappen te achterhalen:

- erf in het buitengebied
- agrarisch of niet-agrarisch erf
- type agrarisch bedrijf
- economische omvang
- leeftijd bedrijfshoofd
- opvolgingssituatie
- type gebouw (woonhuis of overig)
- omvang gebouwen in m^2
- bouwjaar gebouwen
- hergebruik door andere bedrijvigheid

[1] Op basis van adresgegevens of geografische ligging.

In geval in deze studie wordt gesproken over agrarische bebouwing, dan gaat het feitelijk over alle gebouwen die op een agrarisch erf staan. Het gaat dan om de gebouwen met een geheel of gedeeltelijke woonfunctie[2] of bedrijfsgebouwen (gebouwen zonder woonfunctie die gebruikt worden voor het houden van vee, opslag van producten en stallen van machines). Erfverharding, (sleuf)silo's en kuilplaten worden niet meegenomen.

[2] Voor de categorie gebouwen met een woonfunctie zijn in de BAG alle gebouwen geselecteerd waar, al dan niet in combinatie met andere functies, een woonfunctie aanwezig is. Dit betekent dat in de situatie dat woonhuis en stal of schuur aan elkaar verbonden zijn (wat bij oude agrarische bebouwing vaak het geval is) deze tot de gebouwen met een woonfunctie is toegerekend. Bedrijfsgebouwen hebben enkel bedrijfsmatige doelen, zoals stallen en schuren.

2 Resultaten

2.1 Omvang totale bebouwing in het landelijk gebied

De totale oppervlakte aan bebouwing in het landelijk gebied bedraagt in Noord-Brabant ruim 62 miljoen m^2 (peiljaar 2017). In de vorige studie (Gies, et. al., 2016) bedroeg voor peiljaar 2012 de totale oppervlakte 52 miljoen m^2. Dit was gebaseerd op de BAG 2012. De BAG 2017 geeft aan dat 57 miljoen m^2 van bouwjaar 2012 of eerder is (zie tabel 2.1). Daarmee ontstaat er een verschil in hoe groot de omvang van de bebouwing in het landelijk gebied van Noord-Brabant is in 2012[3].

Ondanks de verschillen in het areaal bebouwing in 2012 kan met enige zekerheid geconcludeerd worden dat de bebouwing in het landelijk gebied van Noord-Brabant in de periode 2012-2017 met minimaal 10% (5 miljoen m^2) is toegenomen.

Tabel 2.1 *Totale bebouwing in 2012 en 2017 in landelijk gebied in Noord-Brabant (Bron: BAG 2012 en BAG 2017, bewerking WENR).*

Bebouwing buiten bebouwde kernen	Oppervlakte (x mln. m^2)
Peiljaar 2017 (volgens BAG 2017)	62
Peiljaar 2012 (volgens BAG 2017)	57
Peiljaar 2012 (volgens BAG 2012, zie studie 2016)	52

2.2 Omvang agrarische bebouwing in het landelijk gebied in 2017

In 2017 behoort ruim 26 miljoen m^2 van de bebouwing (42% van de totale bebouwing in het landelijk gebied) tot de in 2017 geregistreerde agrarische bedrijven. De glastuinbouwbedrijven zijn hierin niet meegenomen. Dit is vergelijkbaar met de oppervlakte in 2012 uit de vorige studie. Let op: dit is een saldobenadering: enerzijds zijn er bedrijven gestopt, anderzijds zijn bedrijven uitgebreid in de periode 2012-2017.

Tabel 2.2. laat zien dat in 2017, net zoals in 2012, de meeste agrarische bebouwing uit de periode van 1965-1993 (waarin veel asbest gebruikt werd) stamt. Het agrarisch gebruik van deze bebouwing is wel afgenomen tussen 2012-2017. In deze bouwperiode is in absolute zin het grootste areaal vrijgekomen. In de oudere bouwperioden is de afname areaal relatief het grootst. Daarnaast is in de recentere bouwperioden de omvang groter geworden. Zo is er tussen 2012 en 2017 2,3 miljoen m^2 nieuwbouw gepleegd.

[3] De cijfers voor peiljaar 2012 verschillen bij de verschillende bestanden. Het is zeer waarschijnlijk dat de doordat de BAG steeds verder ontwikkelt de kwaliteit beter is geworden en dat BAG peiljaar 2017 een kwalitatief betere weergave zal zijn.

Tabel 2.2 *Oppervlakte agrarische bebouwing (exclusief glas) in 2017 naar bouwperiode in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR).*

Bouwperiode	Peiljaar 2012 Oppervlakte (x mln. m²)	Peiljaar 2017 Oppervlakte (x mln. m²)	Ontwikkeling 2012 t.o.v. 2017 (%)
< 1940	2,4	1,7	-29%
1940-1965	2,7	2,2	-19%
1965-1993	12,8	11,6	-9%
1993-2012	8,3	8,8	6%
2012 - heden	n.v.t.	2,3	-
Totaal	26,2	26,6	2%

Tabel 2.3 *Oppervlakte agrarische bebouwing (exclusief glas) in 2017 naar bedrijfstype in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR).*

Bedrijfstypen	Peiljaar 2012 Oppervlakte (x mln. m²)	Peiljaar 2017 Oppervlakte (x mln. m²)	Ontwikkeling 2012 t.o.v. 2017 (%)
Akkerbouw	3,2	2,3	-28%
Tuinbouw/blijvende teelt	1,9	3,2	68%
Graasdierhouderij	9,5	9,0	-5%
Hokdierhouderij	8,9	9,4	6%
Gemengde bedrijven	1,8	1,7	-6%
Onbekend	0,9	1,0	11%
Totaal	26,2	26,6	2%

Tabel 2.3. laat zien dat de veehouderij heeft de meeste bebouwing in gebruik; zowel in de meer grondgebonden graasdierhouderij (o.a. melkveehouderij) als in de hokdierhouderij (o.a. varkens en pluimvee) bedraagt de oppervlakte van de bebouwing ca. 9 miljoen m^2. In de tuinbouw en de hokdierhouderij is de oppervlakte bebouwing in de periode 2012-2017 gestegen, in de akkerbouw en graasdierhouderij daalt de oppervlakte bebouwing in deze periode.

In bijlage 1 staan de cijfers per gemeente weergegeven.

2.3 Vrijgekomen agrarische bebouwing 2012-2017

In de periode 2012-2017 zijn in Noord-Brabant, volgens de registratie van de CBS-Landbouwtelling, ruim 2.100 agrarische bedrijven (van de ca. 11.500 bedrijven in 2012) gestopt op ca. 2.400 locaties. Dus in 5 jaar tijd is 1 op de 5 bedrijven in Noord-Brabant beëindigd. Dit is een grotere afname dan verwacht op basis van de prognoses uit de vorige studie (Gies, et. al., 2016). Daar werd verwacht dat van 2012 tot 2030 ca. 4.500 bedrijven op 5.000 locaties zouden stoppen. In 2017 is daar dus al ruim 40% van gestopt. Belangrijkste oorzaak is niet zozeer een versnelde bedrijfsbeëindiging, maar heeft vooral te maken met wijzigingen in de registratie van de land- en tuinbouwbedrijven in 2016[4]. Bij de CBS-Landbouwtelling in 2016 is het aantal bedrijven eenmalig sterk gedaald met 12%. In Noord-Brabant zijn vooral bedrijven met een zeer kleine economische omvang uit de registratie weggevallen.

In de periode 2012-2017 is in totaal 2,7 miljoen m^2 agrarische bebouwing vrijgekomen (zie tabel 2.4). Een deel van deze bebouwing (de gebouwen met een woonfunctie; 0,7 miljoen m^2) zijn doorgaans bewoond gebleven, veelal nog door de voormalige agrariërs zelf. Van de resterende bedrijfsgebouwen (totaal 2 miljoen m^2) staat 0,6 miljoen m^2 op erven waar in 2017 een niet-agrarisch bedrijf gevestigd

[4] De belangrijkste wijziging is dat bedrijven die niet in het Handelsregister (Kamer van Koophandel) zijn opgenomen met een agrarische activiteit, niet meer in de landbouwtelling zijn opgenomen. Tot 2015 hoefden onder meer landbouwers zich niet in te schrijven in het Handelsregister. Deze inschrijving is echter sinds 2015 als voorwaarde gesteld om in aanmerking te komen voor steun in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

is. De verwachting is dat deze gebouwen hergebruikt worden. De resterende agrarische bedrijfsgebouwen (ca. 1,4 miljoen m^2) zijn waarschijnlijk zeer beperkt of tijdelijk in gebruik en/of staan leeg (zie tabel 2.5).

Tabel 2.4 *Vrijgekomen agrarische bebouwing (exclusief glas) tussen 2012 en 2017 naar bouwperiode in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2012 en 2017, bewerking WENR).*

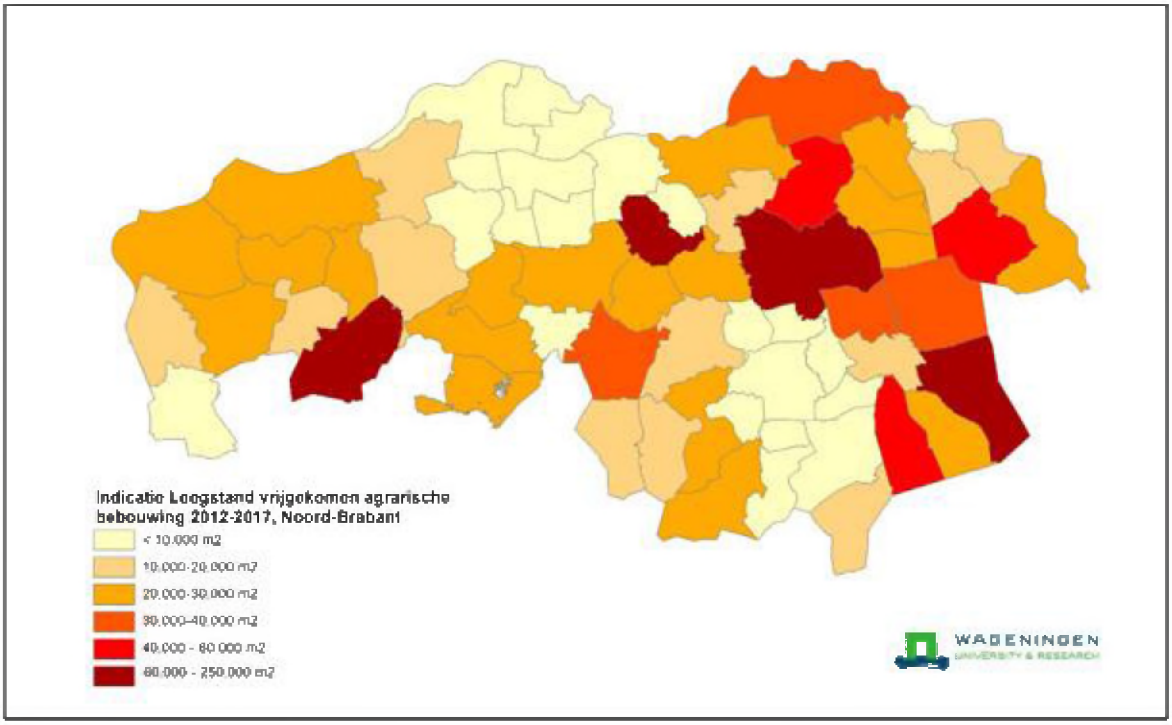
Bouwperiode	Oppervlakte (x mln. m^2)
< 1940	0,4
1940-1965	0,4
1965-1993	1,2
1993-2012	0,5
2012 - heden	0,2
Totaal	2,7

Tabel 2.5 *Vrijgekomen agrarische bebouwing (exclusief glas) tussen 2012 en 2017 naar functie/gebruiksdoel in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2012 en 2017, LISA 2017, Web-BVB, bewerking WENR).*

Gebruiksdoel		Oppervlakte (x mln. m^2)
Wonen en overige functies		0,7
Agrarische stallen/schuren		2,00
	Hergebruik (1)	*0,6*
	Potentiele leegstand	*1,4*
Totaal		2,7

1) Hergebruik door een geregistreerd niet-agrarisch bedrijf.

Figuur 2.1 geeft de omvang van vrijgekomen agrarisch vastgoed per gemeente in de periode 2012-2017 weer. In Oost-Brabant, daar waar veel intensieve veehouderij aanwezig is, is de omvang het grootst.

Figuur 2.1 *Vrijgekomen agrarisch vastgoed (exclusief glas) in 2012-2017 per gemeente in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2012 en 2017, bewerking WENR).*

2.4 Prognose vrijkomende agrarische bebouwing tot 2030

Voor de prognose van de omvang vrijkomende agrarische bebouwing tot 2030 wordt de werkwijze van Gies et al. (2016) toegepast. De omvang is gebaseerd op een inschatting van het aantal stoppers op basis van de trend van de afgelopen jaren. Aanname is dat de bedrijven die momenteel een bedrijfshoofd ouder dan 55 jaar hebben en waar geen potentiele opvolger aanwezig is zullen stoppen. Deze bedrijfshoofden hebben in 2030 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. In de CBS-Landbouwtelling 2016 is de opvolgsituatie bevraagd. Daaruit volgt dat gemiddeld voor heel Nederland op ca. 60% van de agrarische bedrijven met een bedrijfshoofd boven de 55 jaar geen opvolger klaar staat. De informatie over de opvolgsituatie uit CBS-Landbouwtelling 2016 is voor deze studie gekoppeld aan de in deze studie gebruikte gegevensbestanden. Voor een deel van de agrarische bedrijven met een bedrijfshoofd boven de 55 jaar is dat niet gelukt en is onbekend of er een potentiele opvolger zal zijn. Daarom wordt een bandbreedte gehanteerd in de prognose voor de periode 2017-2030[5].

In Noord-Brabant zijn er 4.200 bedrijven met een bedrijfshoofd boven de 55 jaar. Daarvan zullen tussen 2017 en 2030 nog 2.200 tot 3.000 agrarische bedrijven op ca. 2.300 tot 3.100 agrarische locaties stoppen. Deze bedrijven hebben namelijk geen potentiele opvolger. Op deze vrijkomende agrarische locaties staat 4,3 tot 6,4 miljoen m^2 agrarische bebouwing (zie tabel 2.6). Daarvan is 3,5 tot 5,3 miljoen m^2 enkel bedrijfsgebouwen (stallen/schuren).

Een deel van de agrarische gebouwen zal nog hergebruikt worden voor agrarische doeleinden, aangezien steeds meer bedrijven op verschillende nevenlocaties actief zijn. Zeker in de veehouderij is dit aan de orde. Dit zullen met name de gebouwen zijn die afgelopen jaren pas gebouwd zijn en nog voldoen aan de hedendaagse eisen. Aanname is dat gebouwen die na 2000 gebouwd zijn nog in agrarisch gebruik blijven. Daarnaast zullen in de toekomst op een deel van de vrijgekomen agrarische erven niet-agrarische bedrijven gevestigd worden. Op basis van de resultaten uit de analyse van 2000-2012 en 2012-2017 wordt uitgegaan van hergebruik op 25% van de locaties.
In totaal (wonen en niet-agrarisch gebruik) is de verwachting dat 1,7 tot 2,8 miljoen m^2 nog hergebruikt gaat worden. Van de resterende oppervlakte (1,75 tot 2,50 miljoen m^2) is de verwachting dat deze niet of zeer beperkt hergebruikt gaan worden en leeg komt te staan.

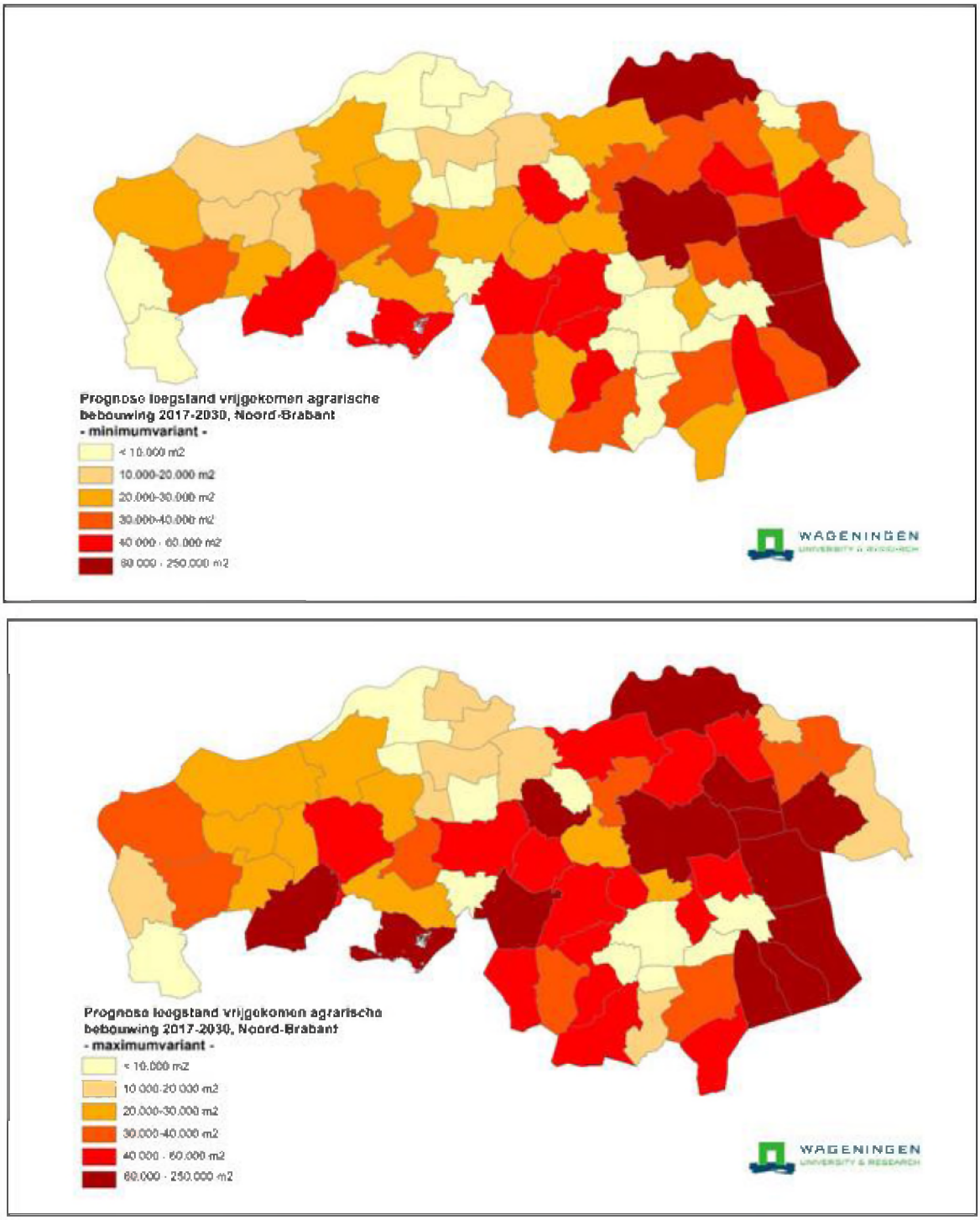
Tabel 2.6 *Indicatie vrijkomende oppervlakte agrarische bebouwing (exclusief glas) in periode 2017-2030 naar functie/gebruiksdoel in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2016 en 2017, bewerking WENR).*

Gebruiksdoel	Oppervlakte bebouwing van bedrijven met bedrijfshoofd boven 55 jaar (x mln. m^2)			
		Vrijkomende bebouwing (VAB)		
	Met opvolger	Zonder opvolger	Onbekend	Totaal VAB
Wonen en overige functies	0,57	0,80	0,37	1,17
Agrarische stallen/schuren	3,50	3,47	1,79	5,26
Hergebruik (1)	*n.v.t.*	*1,72*	*1,04*	*2,76*
Potentiele leegstand	*n.v.t.*	*1,75*	*0,75*	*2,50*
Totaal	4,07	4,27	2,16	6,43

1) Hergebruik door een geregistreerd niet-agrarisch bedrijf of door een ander agrarisch bedrijf.

Figuur 2.2 geeft een beeld van prognose voor vrijkomende agrarisch vastgoed per gemeente in de periode 2017-2030.

[5] De ondergrens van deze omvang betreft het aantal bedrijven waarvan zeker is dat geen opvolger aanwezig is en in geval van de bovengrens is daar het aantal bedrijven waarvan onduidelijk is of ze een opvolger hebben bij opgeteld.

Figuur 2.2 *Prognose vrijkomend agrarisch vastgoed (exclusief glas) in 2017-2030 per gemeente in Noord-Brabant (minimumvariant is zonder opvolger, maximumvariant is zonder opvolger en onbekend) (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR).*

2.5 Vergelijking met resultaten van 2016

In tabel 2.7 staan de cijfers van de studie uit 2016 en de resultaten van de actualisatie uit onderhavige studie weergegeven. Daarin valt op:

- De afname van bedrijven in de periode 2012-2017 is relatief groot ten opzichte van wat op basis van de prognose 2012-2030 uit de studie van 2016 verwacht zou worden bij een gelijkmatige afname. Dit heeft vooral te maken met een administratieve opschoning van de registratie van agrarische bedrijven bij CBS-Landbouwtelling. Voor 2030 blijft de eerdere prognose uit 2016 van

aantal stoppende bedrijven in 2030 passen binnen de bandbreedte die in deze actualisatie tot stand is gekomen.

- De prognose uit 2016 voor de oppervlakte die vrijkomt in 2030 past eveneens binnen de in deze studie bepaalde bandbreedte. Doordat nu met een bandbreedte gewerkt is (omdat de opvolgsituatie niet voor alle bedrijven duidelijk is) kan de vrijkomende oppervlakte wel lager of hoger worden dan verwacht in de studie van 2016.
- De gemiddelde oppervlakte van bebouwing per locatie waar de agrarische activiteiten stopt, neemt toe. Was de gemiddelde agrarische bebouwing op vrijkomende erven tussen 2000-2012 ca. 820 m^2 en tussen 2012-2017 ca. 1125 m^2, komende jaren gaat het om gemiddeld ca. 1875 tot 2050 m^2 agrarische bebouwing per locatie. Er komen dus steeds grotere bouwvolumes op de agrarische erven vrij.
- Op de vrijkomende erven staat relatief meer bebouwing van een recenter bouwjaar dan voorheen. Dit leidt in de prognose tot een grotere oppervlakte die hergebruikt gaat worden voor agrarische bedrijven. Dit is uiteraard gebaseerd op aannames en omgeven met veel onzekerheid, maar past wel in de trend dat steeds meer agrarische bedrijven op meerdere locaties actief zijn en locaties met nog relatief nieuwe stallen en schuren overnemen.

Tabel 2.7 *Vrijkomende oppervlakte agrarische bebouwing, hergebruik en leegstand (exclusief glas) in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2016 en 2017, LISA 2017, bewerking WENR).*

	aantal stoppers		oppervlakte bebouwing		hergebruik		leegstand
	bedrijven	locaties	totaal (mln. m^2)	gemiddeld per locatie (m^2)	woonfunctie (mln. m^2)	bedrijfsgebouwen (mln. m^2)	(mln. m^2)
Resultaten 2016							
2000-2012	4500	4500	3,7	820	1,0	0,7	2,0
2012-2030	4500	5000	8,6	1700	1,6	2,8	4,2
Actualisatie 2018							
2012-2017	2100	2400	2,7	1125	0,7	0,6	1,4
2017-2030[1]	2200-3000	2300-3100	4,3-6,4	1875-2050	0,8-1,2	1,7-2,8	1,8-2,5
Totaal 2012-2030	*4200-5000*	*4800-5500*	*7,0-9,1*		*1,5-1,9*	*2,3-3,4*	*3,1-3,9*

1) Bandbreedte gehanteerd i.v.m. ontbreken volledige informatie opvolgsituatie.

Literatuur

CBS, 2018. *Landelijke Informatievoorziening Vastgoedgebruik. Praktijktoetsen Leegstand*. CBS, Geonovum en Kadaster, 29 juni 2018.

Gies, T.J.A., W. Nieuwenhuizen, H.S.D. Naeff en R.A.F. van Och, 2016*. Leegstand agrarische vastgoed Noord-Brabant; Aard, omvang en oplossingsrichtingen van huidige en toekomstige leegstand agrarisch vastgoed in provincie Noord-Brabant.* Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research centre), Alterra-rapport 2713.

Bijlage 1 Oppervlakte agrarische bebouwing 2017

Tabel B1.1 *Oppervlakte agrarische bebouwing (exclusief glas) in 2017 naar bouwperiode in Noord-Brabant per gemeente (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR).*

Gemeente	Oppervlakte bebouwing (in m²)				
	bouwperiode				
	< 1940	1940-1965	1965-1993	1993-2012	> 2012
Aalburg	11.304	8.542	61.239	53.272	18.615
Alphen-Chaam	58.805	66.734	170.202	199.682	70.117
Asten	34.481	88.850	326.478	245.338	160.358
Baarle-Nassau	52.258	53.591	248.412	169.933	39.412
Bergeijk	22.759	31.983	268.455	135.521	25.471
Bergen op Zoom	9.883	12.805	57.684	60.074	3.610
Bernheze	51.496	56.185	449.950	342.547	122.741
Best	5.449	13.572	123.863	32.035	13.529
Bladel	15.528	31.858	196.152	182.476	65.055
Boekel	31.346	26.712	277.481	219.343	19.628
Boxmeer	43.755	61.217	183.967	229.870	74.967
Boxtel	51.892	30.641	130.556	28.880	16.309
Breda	19.489	25.313	100.096	127.628	5.938
Cranendonck	5.291	5.787	158.109	107.840	12.388
Cuijk	22.726	21.601	114.212	90.430	29.628
Deurne	36.973	130.064	607.876	306.283	83.962
Dongen	5.004	10.948	63.123	41.840	6.137
Drimmelen	15.214	16.607	138.166	225.562	14.314
Eersel	22.209	41.820	212.851	181.007	28.811
Eindhoven	4.669	1.715	15.200	30	7.214
Etten-Leur	7.192	9.875	200.879	70.713	4.588
Geertruidenberg	2.332	1.175	24.862	33.261	7.270
Geldrop-Mierlo	4.345	2.713	46.010	20.599	15.048
Gemert-Bakel	80.213	59.572	624.517	354.971	65.420
Gilze en Rijen	12.412	12.969	133.802	116.838	14.355
Goirle	5.680	20.892	56.625	38.601	11.191
Grave	13.522	12.615	68.175	47.768	14.225
Haaren	37.771	43.374	190.049	117.215	19.774
Halderberge	25.928	42.364	118.091	111.320	30.152
Heeze-Leende	16.547	34.930	199.812	93.381	37.474
Helmond	8.941	7.368	29.424	15.867	4.241
's-Hertogenbosch	15.248	55.848	216.641	127.023	16.543
Heusden	3.690	12.804	120.639	180.428	9.731
Hilvarenbeek	64.482	94.780	246.974	152.827	78.291
Laarbeek	24.269	35.437	234.126	223.223	26.538
Landerd	33.686	32.780	213.396	139.314	39.861
Loon op Zand	3.951	12.462	60.488	67.037	12.978
Meierijstad	126.509	113.614	812.327	455.656	123.804
Mill en Sint Hubert	23.214	21.670	124.007	126.071	39.462
Moerdijk	35.408	24.912	113.968	149.711	26.312
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	18.577	33.993	75.147	20.066	8.852
Oirschot	28.626	34.795	254.493	226.653	44.347
Oisterwijk	29.918	45.877	186.988	77.865	48.754
Oosterhout	7.474	9.284	85.812	80.251	7.270
Oss	27.123	64.125	427.246	325.306	69.812
Reusel-De Mierden	16.071	39.406	352.660	241.399	97.201
Roosendaal	38.424	45.415	195.239	138.130	25.878
Rucphen	25.079	33.939	124.353	124.411	37.705

Gemeente	Oppervlakte bebouwing (in m²)				
	bouwperiode				
	< 1940	1940-1965	1965-1993	1993-2012	> 2012
Sint Anthonis	95.603	65.672	481.278	364.246	141.268
Sint-Michielsgestel	55.410	43.386	132.718	81.235	17.170
Someren	23.480	142.048	336.930	362.527	65.469
Son en Breugel	10.467	6.494	69.456	30.019	11.819
Steenbergen	94.957	39.327	147.257	275.652	76.640
Tilburg	31.199	22.552	73.242	66.992	21.379
Uden	62.651	36.733	253.226	152.982	71.520
Valkenswaard	7.476	7.891	63.426	32.043	14.784
Veldhoven	833	18.078	21.532	12.618	4.244
Vught	4.641	4.723	33.346	11.177	380
Waalre	3.168	3.857	22.439	11.904	1.642
Waalwijk	4.327	9.713	43.608	14.755	23.741
Werkendam	12.812	18.059	33.483	47.308	20.036
Woensdrecht	12.820	8.626	58.142	91.047	20.363
Woudrichem	5.664	13.154	84.526	43.558	20.619
Zundert	33.536	43.404	253.906	335.726	59.399

Tabel B1.2 *Oppervlakte agrarische bebouwing (exclusief glas) in 2017 naar bedrijfstype in Noord-Brabant per gemeente (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR).*

Gemeente	Oppervlakte bebouwing (in m²)					
	bedrijfstype					
	akkerbouw	tuinbouw blijvende teelt	graasdier	hokdier	gemengd	onbekend
Aalburg	10.512	8.177	111.324	5.331	11.440	6.188
Alphen-Chaam	48.884	87.124	225.801	166.212	27.631	9.888
Asten	26.084	61.185	242.104	475.401	20.602	30.130
Baarle-Nassau	48.166	5.816	306.323	149.147	43.679	10.474
Bergeijk	62.122	19.977	188.367	136.118	43.369	34.237
Bergen op Zoom	40.851	28.666	46.447	12.763	8.786	6.545
Bernheze	56.547	33.960	279.114	531.716	98.586	22.997
Best	5.049	17.015	41.004	103.162	15.719	6.497
Bladel	42.234	9.816	168.759	207.451	7.161	55.649
Boekel	12.517	113.754	104.090	266.229	37.620	40.300
Boxmeer	41.906	34.582	168.834	271.207	44.760	32.486
Boxtel	15.129	20.994	110.299	95.491	14.535	1.829
Breda	7.202	117.261	86.965	40.014	17.975	9.046
Cranendonck	28.274	40.260	106.504	64.011	49.500	865
Cuijk	12.819	36.431	96.055	101.361	21.448	10.484
Deurne	82.855	81.955	289.309	606.872	61.050	43.117
Dongen	6.573	38.496	40.848	33.032	4.946	3.157
Drimmelen	80.056	98.465	127.092	65.013	14.511	24.725
Eersel	39.790	13.812	220.705	179.544	24.068	8.779
Eindhoven	494	23.317	3.745		1.225	48
Etten-Leur	19.027	124.160	97.052	25.058	6.244	21.705
Geertruidenberg	19.620	3.020	23.455	9.011	13.770	25
Geldrop-Mierlo	1.006	12.322	35.313	35.711	645	3.719
Gemert-Bakel	63.246	103.977	321.323	598.990	77.093	20.065
Gilze en Rijen	10.262	32.476	145.110	51.447	18.007	33.074
Goirle	10.192	3.399	78.135	23.350	11.091	6.821
Grave	24.030	7.249	64.515	54.450	2.808	3.255
Haaren	25.480	98.329	179.914	81.632	14.352	8.475
Halderberge	75.189	45.341	101.521	77.664	18.575	9.565
Heeze-Leende	12.252	32.305	147.466	160.164	26.359	3.598
Helmond	10.987	4.231	34.713	14.820	1.079	10
's-Hertogenbosch	28.537	5.878	186.344	165.412	15.751	29.379
Heusden	19.748	141.155	122.445	28.434	8.950	6.561
Hilvarenbeek	45.130	49.251	287.463	204.573	44.648	6.289
Laarbeek	19.130	161.543	162.196	171.902	17.704	11.118
Landerd	35.214	11.634	200.061	149.429	29.819	32.880
Loon op Zand	51.463	4.657	50.535	42.282	6.408	1.569
Meierijstad	92.734	157.264	602.852	607.111	87.731	84.218
Mill en Sint Hubert	34.073	13.388	77.670	175.280	30.441	3.572
Moerdijk	138.157	15.858	71.938	57.078	57.916	9.364
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	2.134	11.141	68.637	56.158	15.160	3.406
Oirschot	40.072	41.773	255.701	219.578	22.024	9.767
Oisterwijk	27.112	28.217	125.220	189.987	18.624	243
Oosterhout	18.190	43.071	89.360	22.837	3.425	13.209
Oss	66.140	13.772	464.248	310.805	45.241	13.406
Reusel-De Mierden	59.258	37.983	138.548	419.677	78.216	13.055
Roosendaal	74.330	114.800	132.944	76.706	38.959	5.347
Rucphen	13.013	106.301	151.449	50.972	21.020	2.732
Sint Anthonis	56.106	60.279	302.083	555.171	141.815	32.614
Sint-Michielsgestel	26.946	27.114	183.084	72.783	12.287	7.705
Someren	66.550	158.666	192.828	440.109	56.706	15.595
Son en Breugel	13.877	170	27.079	74.191	8.101	4.837
Steenbergen	156.705	147.286	87.453	39.931	56.507	145.951
Tilburg	8.872	30.077	111.416	36.095	18.723	10.183

Gemeente	Oppervlakte bebouwing (in m²)						
	bedrijfstype						
	akkerbouw	tuinbouw	blijvende teelt	graasdier	hokdier	gemengd	onbekend
Uden	45.487		41.239	111.713	323.224	29.100	26.348
Valkenswaard	14.098		1.375	69.997	31.323	4.454	4.374
Veldhoven	5.255		9.109	25.667	12.187	4.990	98
Vught	5.065		387	35.938	5.447	4.210	3.219
Waalre	1.476		1.774	32.127			7.632
Waalwijk	3.904		3.310	69.566	12.299	2.983	4.082
Werkendam	61.860		1.495	51.093	1.965	14.300	985
Woensdrecht	49.407		24.946	29.341	56.462	28.090	2.751
Woudrichem	20.751		28.708	77.217	14.376	23.870	2.600
Zundert	27.926		328.969	215.053	101.871	26.948	25.204

Bijlage 2 Vrijgekomen agrarische bebouwing 2012-2017

Tabel B2.1 *Vrijgekomen agrarische bebouwing (exclusief glas) tussen 2012 en 2017 naar functie/gebruiksdoel, hergebruik en indicatie leegstand per gemeente in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2012 en 2017, LISA 2017, Web-BVB, bewerking WENR).*

GEMEENTENAAM	Aantal gestopte bedrijven 2012-2017	Areaal VAB 2012-2017 (in m²)			
		Totaal	Woonfunctie	Indicatie hergebruik	Indicatie leegstand
Aalburg	22	6.678	2.107	891	3.680
Alphen-Chaam	36	43.976	14.444	4.758	24.774
Asten	32	122.979	6.893	92.127	23.959
Baarle-Nassau	27	37.056	13.166	2.641	21.248
Bergeijk	53	39.185	10.615	7.258	21.312
Bergen op Zoom	19	15.961	2.839	2.357	10.765
Bernheze	52	79.126	24.593	11.879	42.655
Best	20	17.334	6.154	1.838	9.342
Bladel	37	36.044	14.625	5.701	15.718
Boekel	31	63.351	18.869	17.164	27.318
Boxmeer	50	43.836	15.620	7.343	20.872
Boxtel	25	36.062	6.831	1.779	27.452
Breda	46	42.187	12.101	11.566	18.520
Cranendonck	28	25.304	8.036	4.625	12.642
Cuijk	21	26.264	8.571	1.565	16.127
Deurne	68	138.026	31.175	18.690	88.162
Dongen	16	9.802	3.764	386	5.652
Drimmelen	35	23.321	5.945	3.536	13.841
Eersel	14	50.776	20.228	10.363	20.185
Eindhoven	12	7.257	1.076	374	5.807
Etten-Leur	27	40.370	7.825	6.878	25.667
Geertruidenberg	7	5.117	2.622	846	1.649
Geldrop-Mierlo	20	14.657	4.402	1.362	8.893
Gemert-Bakel	57	85.517	25.995	24.860	34.662
Gilze en Rijen	22	38.407	11.341	5.427	21.639
Goirle	5	11.600	2.414	1.938	7.248
Grave	14	9.160	3.748	365	5.047
Haaren	45	114.802	32.094	10.394	72.314
Halderberge	30	37.727	8.829	4.505	24.393
Heeze-Leende	21	30.785	16.225	5.498	9.063
Helmond	8	23.273	3.566	1.331	18.376
's-Hertogenbosch	51	39.454	13.525	3.415	22.515
Heusden	29	8.996	2.323	3.713	2.960
Hilvarenbeek	40	58.181	16.509	1.878	39.794
Laarbeek	37	50.881	10.878	4.018	35.984
Landerd	50	61.766	16.413	19.621	25.733
Loon op Zand	21	19.661	6.156	4.364	9.141
Meierijstad	139	202.131	44.824	58.065	99.242
Mill en Sint Hubert	20	26.858	6.514	8.074	12.270
Moerdijk	43	37.696	5.864	2.457	29.375
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	20	18.331	5.593	5.909	6.829
Oirschot	36	41.175	14.295	9.555	17.325
Oisterwijk	11	35.369	6.871	4.113	24.386
Oosterhout	37	19.274	4.429	4.922	9.923
Oss	88	54.865	14.952	6.247	33.666
Reusel-De Mierden	19	48.416	9.624	21.580	17.212
Roosendaal	51	76.608	15.518	36.039	25.051

GEMEENTENAAM	Aantal gestopte bedrijven 2012-2017	Areaal VAB 2012-2017 (in m²)			
		Totaal	Woonfunctie	Indicatie hergebruik	Indicatie leegstand
Rucphen	31	39.154	12.886	7.314	18.954
Sint Anthonis	34	65.886	15.271	9.328	41.287
Sint-Michielsgestel	54	33.899	12.758	3.295	17.846
Someren	54	85.850	22.387	11.840	51.623
Son en Breugel	17	7.006	1.745	203	5.057
Steenbergen	33	48.677	12.162	7.307	29.208
Tilburg	31	39.725	12.446	5.403	21.876
Uden	38	55.612	13.725	12.829	29.058
Valkenswaard	22	19.779	2.831	9.179	7.769
Veldhoven	15	10.171	5.477	1.767	2.926
Vught	13	7.917	3.092	936	3.889
Waalre	8	6.235	1.746	1.183	3.307
Waalwijk	25	3.921	1.511	986	1.423
Werkendam	35	14.710	5.240	4.413	5.057
Woensdrecht	12	13.545	3.029	2.405	8.111
Woudrichem	20	12.966	3.734	3.836	5.396
Zundert	97	194.357	65.251	65.250	63.856

Bijlage 3 Vrijkomende agrarische bebouwing 2017-2030

Tabel B3.1 *Prognose aantal stoppende bedrijven en bijbehorende vrijkomende agrarische bebouwing (exclusief glas) tussen 2017 en 2030 per gemeente in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR). De minimumvariant is gebaseerd op de bedrijven ouder dan 55 jr zonder opvolger. De maximumvariant is gebaseerd op bedrijven ouder dan 55 jr zonder opvolger en waarvan onbekend is dat ze een opvolger hebben.*

GEMEENTENAAM	Prognoseaantalstoppers 2017-2030		Prognoseareaalvab 2017-2030(m²)	
	Minimaal	Maximaal	Minimaal	Maximaal
Aalburg	14	20	12.916	29.025
Alphen-Chaam	47	65	72.213	115.848
Asten	38	56	78.863	160.358
Baarle-Nassau	53	62	105.553	148.560
Bergeijk	44	55	83.628	98.573
Bergen op Zoom	21	32	34.644	50.082
Bernheze	49	78	90.693	176.825
Best	7	24	8.991	83.096
Bladel	28	35	86.978	100.927
Boekel	41	57	85.762	142.173
Boxmeer	48	67	76.605	123.227
Boxtel	27	41	37.876	59.186
Breda	31	42	72.220	85.666
Cranendonck	29	41	65.003	94.850
Cuijk	32	36	82.114	86.298
Deurne	80	111	169.339	286.040
Dongen	10	14	20.820	24.813
Drimmelen	30	40	48.957	61.351
Eersel	50	62	86.911	123.678
Eindhoven	1	5	494	3.038
Etten-Leur	27	37	40.960	54.603
Geertruidenberg	2	4	8.985	11.499
Geldrop-Mierlo	6	12	8.158	17.335
Gemert-Bakel	83	109	192.512	315.128
Gilze en Rijen	29	37	64.550	68.277
Goirle	8	12	11.611	17.491
Grave	10	17	17.772	26.771
Haaren	45	63	80.278	147.265
Halderberge	37	47	47.259	75.460
Heeze-Leende	37	47	78.337	93.976
Helmond	4	8	11.209	18.384
`s-Hertogenbosch	32	49	67.391	117.372
Heusden	19	23	32.276	33.607
Hilvarenbeek	46	61	87.554	151.675
Laarbeek	29	42	67.771	90.410
Landerd	44	65	91.423	146.478
Loon op Zand	12	23	57.785	67.681
Meierijstad	140	205	308.688	489.876
Millen Sint Hubert	33	45	66.003	82.636
Moerdijk	28	37	35.060	56.376
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	17	25	45.545	72.838
Oirschot	64	77	126.021	195.763
Oisterwijk	29	39	61.469	92.124
Oosterhout	20	25	43.507	54.132
Oss	75	109	148.901	210.849

GEMEENTENAAM	Prognoseaantalstoppers 2017-2030		Prognoseareaalvab 2017-2030(m²)	
	Minimaal	Maximaal	Minimaal	Maximaal
Reusel-De Mierden	40	54	80.285	116.316
Roosendaal	41	54	62.724	84.076
Rucphen	47	58	71.805	84.850
Sint Anthonis	68	93	147.031	213.037
Sint-Michielsgestel	38	50	72.833	88.254
Someren	59	90	183.966	285.290
Son en Breugel	6	15	19.236	46.888
Steenbergen	31	40	48.967	62.539
Tilburg	21	39	48.869	90.371
Uden	40	61	81.830	152.529
Valkenswaard	8	16	16.035	21.873
Veldhoven	8	9	13.982	14.625
Vught	9	12	12.813	15.481
Waalre	5	7	8.851	12.823
Waalwijk	15	21	23.144	28.309
Werkendam	20	24	25.368	30.138
Woensdrecht	14	19	22.967	43.233
Woudrichem	15	21	21.219	29.913
Zundert	114	148	188.578	248.058

Tabel B3.2 *Prognose vrijkomende agrarische bebouwing (exclusief glas) tussen 2017 en 2030 naar functie/gebruiksdoel, hergebruik en indicatie leegstand per gemeente in Noord-Brabant per gemeente in Noord-Brabant (Bron: BAG 2017, GIAB 2017, bewerking WENR). De minimumvariant is gebaseerd op de bedrijven ouder dan 55 jr zonder opvolger. De maximumvariant is gebaseerd op bedrijven ouder dan 55 jr zonder opvolger en waarvan onbekend is dat ze een opvolger hebben.*

GEMEENTENAAM	Areaal VAB 2017-2030 (m²) minimaal				Areaal VAB 2017-2030 (m²) maximaal			
	Hergebruik			Leegstand	Hergebruik			Leegstand
	Woon-functie	Niet-agrarisch	Agrarisch		Woon-functie	Niet-agrarisch	Agrarisch	
Aalburg	4.700	2.054	502	5.661	9.836	4.797	3.372	11.020
Alphen-Chaam	17.740	13.618	18.686	22.169	22.099	23.437	40.944	29.368
Asten	15.541	15.830	8.751	38.741	31.222	32.284	35.828	61.024
Baarle-Nassau	17.580	21.993	11.070	54.910	21.340	31.805	23.396	72.019
Bergeijk	18.941	16.172	12.985	35.530	22.121	19.113	16.513	40.825
Bergen op Zoom	15.065	4.895	7.629	7.055	17.589	8.123	7.984	16.386
Bernheze	12.271	19.605	22.915	35.901	32.907	35.980	52.538	55.401
Best	1.542	1.862	1.821	3.765	4.243	19.713	6.988	52.152
Bladel	41.120	11.464	7.554	26.839	45.558	13.842	11.499	30.028
Boekel	27.373	14.597	12.311	31.481	33.476	27.174	16.048	65.475
Boxmeer	18.279	14.581	26.675	17.069	27.143	24.021	55.419	16.644
Boxtel	7.646	7.557	2.421	20.252	14.724	11.116	5.625	27.722
Breda	8.044	16.044	11.589	36.544	11.046	18.655	14.781	41.183
Cranendonck	10.102	13.725	14.846	26.330	12.470	20.595	20.270	41.515
Cuijk	13.516	17.150	21.159	30.290	14.781	17.879	21.159	32.479
Deurne	34.868	33.618	23.449	77.404	48.157	59.471	60.429	117.984
Dongen	3.428	4.348	4.091	8.952	4.104	5.177	4.091	11.440
Drimmelen	9.684	9.818	8.990	20.465	12.161	12.298	13.234	23.659
Eersel	17.414	17.374	10.384	41.739	24.812	24.716	28.116	46.034
Eindhoven	264	57		172	917	530	0	1.591
Etten-Leur	8.475	8.121	7.771	16.593	10.382	11.055	11.486	21.679
Geertruidenberg	296	2.172	1.466	5.051	1.173	2.582	1.466	6.279
Geldrop-Mierlo	1.248	1.728	1.219	3.964	4.164	3.293	2.465	7.413
Gemert-Bakel	39.170	38.336	20.745	94.262	55.335	64.948	78.056	116.789
Gilze en Rijen	7.548	14.250	12.265	30.487	8.746	14.883	13.134	31.514
Goirle	3.756	1.964	964	4.928	4.885	3.152	2.551	6.904
Grave	2.754	3.755	3.243	8.020	4.442	5.582	6.662	10.086
Haaren	12.108	17.043	4.583	46.545	45.458	25.452	12.224	64.132
Halderberge	10.945	9.078	11.859	15.376	18.621	14.210	14.999	27.630
Heeze-Leende	14.339	15.999	16.033	31.965	20.270	18.426	21.145	34.134
Helmond	1.862	2.337	2.034	4.976	2.514	3.968	4.835	7.067
's-Hertogenbosch	10.181	14.303	16.731	26.177	18.475	24.724	17.520	56.653
Heusden	10.018	5.564	2.632	14.061	10.388	5.805	2.632	14.782
Hilvarenbeek	14.600	18.239	6.465	48.251	20.903	32.693	36.414	61.665
Laarbeek	7.942	14.957	14.651	30.221	11.528	19.721	16.700	42.462
Landerd	19.104	18.080	15.953	38.286	35.970	27.627	27.250	55.631
Loon op Zand	2.438	13.837	46.335	-4.825	7.002	15.170	48.546	-3.037
Meierijstad	42.986	66.426	78.749	120.528	60.713	107.291	145.774	176.098
Mill en Sint Hubert	11.287	13.679	13.281	27.756	17.141	16.374	16.667	32.454
Moerdijk	4.866	7.548	7.308	15.336	6.636	12.435	9.118	28.187
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	4.368	10.294	2.678	28.205	10.209	15.657	4.342	42.630
Oirschot	31.603	23.605	22.657	48.156	35.165	40.150	73.523	46.926
Oisterwijk	8.687	13.196	10.290	29.296	10.519	20.401	18.582	42.622
Oosterhout	7.721	8.946	4.195	22.644	14.514	9.905	4.881	24.833
Oss	26.293	30.652	30.037	61.919	39.594	42.814	44.592	83.849
Reusel-De Mierden	9.793	17.623	16.825	36.044	12.252	26.016	22.764	55.284
Roosendaal	11.984	12.685	7.629	30.427	15.177	17.225	13.972	37.702
Rucphen	14.343	14.366	17.324	25.772	22.105	15.686	18.669	28.390
Sint Anthonis	31.165	28.966	36.922	49.977	36.458	44.145	52.216	80.218

GEMEENTENAAM	Areaal VAB 2017-2030 (m^2) minimaal				Areaal VAB 2017-2030 (m^2) maximaal			
	Hergebruik			Leegstand	Hergebruik			Leegstand
	Woon-functie	Niet-agrarisch	Agrarisch		Woon-functie	Niet-agrarisch	Agrarisch	
Sint-Michielsgestel	15.587	14.312	7.503	35.431	18.571	17.421	12.978	39.284
Someren	22.971	40.249	61.082	59.663	43.268	60.506	92.048	89.469
Son en Breugel	1.266	4.493	337	13.141	6.694	10.048	4.360	25.785
Steenbergen	6.419	10.637	10.252	21.659	8.748	13.448	10.267	30.076
Tilburg	11.036	9.458	5.895	22.479	15.010	18.840	13.156	43.365
Uden	10.996	17.709	12.784	40.342	16.255	34.068	17.933	84.272
Valkenswaard	1.864	3.543	2.316	8.313	3.720	4.538	2.710	10.904
Veldhoven	2.893	2.772		8.317	3.030	2.899		8.697
Vught	3.924	2.222	3.319	3.348	4.710	2.693	3.319	4.760
Waalre	3.293	1.389	301	3.867	4.359	2.116	344	6.003
Waalwijk	6.886	4.065	784	11.410	8.706	4.901	784	13.918
Werkendam	7.598	4.442	6.664	6.663	8.535	5.401	7.546	8.657
Woensdrecht	2.835	5.033	5.357	9.741	7.153	9.020	17.799	9.262
Woudrichem	7.591	3.407	1.438	8.782	8.978	5.234	1.801	13.900
Zundert	27.680	40.225	71.321	49.353	39.853	52.051	75.029	81.125

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AA Wageningen
T 0317 48 07 00
www.wur.nl/environmental-research

Wageningen Environmental Research
Rapport 2930
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore the potential of nature to improve the quality of life

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AB Wageningen
T 317 48 07 00
www.wur.nl/environmental-research

Rapport 2930
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennis-instellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.